

STOPIRAN VELIKI PROJEKT

VLADA NE DA NOVAC Kako je propao veliki posao objedinjene rekonstrukcije javne rasvjete u 57 hrvatskih općina i gradova

AUTOR: Marko Biočina (<https://www.jutarnji.hr/autori/marko-biocina>) OBJAVLJENO: 15.10.2017. u 22:31

Bruno Konjević / CROPIX

Gabrijela Žalac

Trebao je to biti "win-win" projekt. Pod vodstvom Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije 57 općina i gradova krajem 2015. godine udružilo se u velikom poslu objedinjene rekonstrukcije javne rasvjete. Zajedničkom nabavom te instalacijom nove - energetski efikasne - rasvjete trebalo je biti modernizirano oko 35 tisuća svjetiljki na području Sjeverozapadne Hrvatske, što bi u konačnici dovelo do deset milijuna kuna godišnje ušteda na energiji i održavanju, a manjom potrošnjom konsekventno pridonijelo ekološkim ciljevima RH te većoj energetskoj samodostatnosti zemlje.

VEZANE VIJESTI

OTKRIVAMO: ZAŠTO JE ZAPEO PROGRAM VRIJEDAN 250 MILIJUNA Tvrte novac iz EU čekaju godinu dana jer su projekte ocjenjivali pripravnici?! (<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/otkivamo-zasto-je-zapeo-program-vrijedan-250-milijuna-tvrtke-novac-iz-eu-cekaju-godinu-dana-jer-su-projekte-ocjenjivali-pripravnici/6595446/>)

Cijeli koncept nazvan "Newlight" razvila je Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske (REGEA), a za potrebe njegove pripreme prvi je put u Hrvatskoj odobreno i bespovratno sufinanciranje od ELENA fonda Europske investicijske banke. Ostatak potrebnih sredstava - a investicijska vrijednost projekta iznosi oko 150 milijuna kuna - trebao je biti financiran uz pomoć bespovratnih sredstava iz fondova EU, konkretno mjere 4.c.4. Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020. Stručnjaci iz REGEA-e, uz pomoć niza drugih državnih institucija, razvili su i finansijski model koji je kombinirao bespovratnu pomoć i revolving fond.

Inovativan model

"Napredna kombinacija bespovratne pomoći i revolving fonda, koju predlažemo, koristila bi svima - gradovima i općinama, ESCO tvrtkama i cijelom gospodarstvu jer otvara put za velike investicije. Ukupna investicija u modernizaciju oko jedne trećine javne rasvjete, koliko je potrebno u Republici Hrvatskoj, procjenjuje se na oko 300 milijuna eura s potencijalom energetskih ušteda većim od 20 GWh. Ne treba biti stručnjak u

području da bi bilo jasno da Republika Hrvatska tog novca nema. Upravo su zato fondovi EU i bespovratna sredstva koja nam se pružaju za ovakve pametne, potrebne i ključne investicije naše najbolje rješenje”, objašnjava Julije Domac, čelnici čovjek REGEA-e.

Pitanje isplativosti

Kako je ideja bila inovativna, u više je navrata predstavljena na skupovima u Bruxellesu, pa i predstavnici same Europske komisije. A tamo je model zapeo za oko irskim dužnosnicima te je prenesen u Irsku. Ipak, u Hrvatskoj se do danas oko njega nije dogodilo ništa. Odnosno, dogodili su se izbori. Tada je došlo do promjene vlasti i dolaska novih ljudi u Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, a s novim ljudima i pad interesa za projekt “Newlight”. Kako je provedbena faza projekta bila dovršena, a investicije trebale biti pokrenute tijekom 2017. i 2018. godine, iščekivalo se raspisivanje natječaja za taj program.

No, opet su se dogodili izbori i kadrovske promjene u resornome Ministarstvu, da bi onda uslijedio šok. Ministarstvo je donijelo odluku da će se projekti modernizacije javne rasvjete poticati isključivo putem kredita koji će biti definirani kao financijski instrument. To znači da bi se općinama omogućio pristup kapitalu po kamati od oko jedan posto, ali bez ikakve bespovratne komponente.

Odluka je obrazložena činjenicom da su u Ministarstvu temeljem vlastitih kalkulacija procijenili kako su ovakvi projekti komercijalno isplativi te ih zato ne treba poticati bespovratnim sredstvima. Autori projekta, očekivano, te zaključke žestoko demantiraju i tvrde da će bez izravnih financijskih dotacija za mnoge općine i gradove sad takvi projekti postati financijski neodrživi. “Projekt je bio planiran kako bi se olakšala zamjena stare i dotrajale rasvjete gradovima i općinama. Treba znati da se u skoro vrijeme dotrajala rasvjeta - žarulje - neće moći jednostavno zamijeniti jer neće biti dostupna na tržištu zbog novih tehnologija koje dolaze. Većina gradova i općina za financijsku održivost ovakvih ulaganja treba dio bespovratnih sredstava.

Promijenila ploču

To je i bio razlog za objedinjavanje ovako velikog broja gradova i općina - u prvom redu smo osigurali bespovratnu pomoć za energetske preglede, dokumentaciju i analize, a onda smo računali na sredstva za koja znamo da postoje u operativnom programu. Prihvaćajući prvi novac, gradovi i općine obvezali su se da će provesti projekte, no sada novca koji je za to trebao poslužiti odjednom nema. Posljednji sam se put s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova EU, odnosno samom ministricom Žalac susreo u rano proljeće kada je rečeno da će se mjera raspisati i kako je projekt prepoznat kao sjajan.

Danas, pola godine poslije, vidimo da je situacija potpuno drukčija i stav je da ovakvim projektima ne trebaju bespovratna sredstva. To je sve samo ne točno”, ističe krapinsko-zagorski župan Željko Kolar. Dakako, moguće je da će dio gradova i općina čak i u ovakvom financijskom modelu moći realizirati planirani projekt, no brojni očito neće. Sukladno tome, iako je suvereno pravo države da određuje koji su nacionalni prioriteti za financiranje iz fondova Europske unije, čini se pomalo čudnim što se država odriče tako velikog projekta spremnog za realizaciju u trenutku kad je ionako trenutačno ugovoren samo oko četvrtine ukupnih sredstava koje su Hrvatskoj iz fondova EU dostupni do 2020. godine.

Politički razlozi?

Tako se nedavno samo Ministarstvo pohvalilo napretkom u procesu dodjele sredstava korisnicima, odnosno ugovaranja sredstava. Tijekom prvih sedam mjeseci ove godine, prema njihovim podacima, ukupna vrijednost ugovora više je nego udvostručena u odnosu na ugovaranje u razdoblju od 2014. do kraja 2016. godine. Konkretno, ukupno je ugovorenovo oko 2,7 milijardi eura, od čega su tijekom prvih osam mjeseci 2017. godine ugovorene 1,43 milijarde eura. Ako su te brojke točne, napredak je očit, no isto je tako posve jasno da znatna količina novca još stoji neiskorištena.

Mnogi će stoga u cijeloj priči vidjeti politički element, s obzirom na to da u dvije županije koje su nosioci projekta HDZ nije na vlasti. Ipak, i to bi objašnjenje bilo čudno jer je HDZ na vlasti u cijelom nizu gradova i općina koji su sudjelovali u projektu, a jedan od glavnih podupiratelja cijele priče je i Udruga gradova kojoj je na čelu HDZ-ov gradonačelnik Zaprešića Željko Turk. Pa, koji su onda pravi razlozi takve odluke? Na kraju će ih netko ipak morati rasvjetliti...